

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7431/2021
14.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Ивановић, адвокат из ..., против тужених ББ, ВВ, ГГ, ДД и ЂЂ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Војин Стојковић, адвокат из ..., ради утврђења непостојања службености по тужби и ради утврђења права постојања, односно конституисања права службености пролаза по противтужби, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1841/20 од 04.06.2021. године, у седници одржаној 14.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужених-противтужилаца и **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1841/20 од 04.06.2021. године, у ставу четвртом изреке (у погледу конституисања права службености), тако што **СЕ УСВАЈА** противтужбени захтев тужених-противтужилаца ББ, ВВ, ГГ, ДД и ЂЂ, свих из ..., па се конституише њихово право службености пролаза колима, тракторима, комбајном и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., својина тужиље у ширини од 3,5 м, који иде целом дужином крајњом јужном страном ове парцеле, ради уласка тужених у своје парцеле и то: тужени ББ у кат.парц. бр. .. и .., тужени ВВ у кат.парц. бр. ..., тужени ГГ у кат.парц. бр. .. и .., тужени ДД у кат.парц. бр. .. и ЂЂ у кат.парц. бр. ..., све КО ..., што је тужиља-противтужена дужна да призна и да им дозволи несметан пролаз овим службеним путем.

У осталом делу ревизија тужених-противтужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1841/20 од 04.06.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља-противтужена да на име трошкова целог поступка туженима-противтужиоцима солидарно исплати износ од 583.550,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П 1169/19 од 03.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да тужени немају право службености пролаза трактором, комбајном, колима и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., власништво тужиле и да се наложи туженима да престану са било каквим пролажењем преко наведене парцеле. Ставовима другим и трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да тужени имају право службеног пролаза колима, тракторима, комбајном и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., својина тужиле, службеним путем ширине 3,5 м који се простире целом дужином и то крајњом јужном страном ове парцеле, ради уласка у своје парцеле, што би тужила била дужна да призна и да туженима дозволи несметан пролаз овим службеним путем, а усвојен је тужбени захтев тужених и одлучено да се конституише службени пролаз колима, тракторима, комбајном и пешице преко наведене кат.парц. бр. .. КО ..., ради уласка тужених у своје парцеле, све ближе наведено у овим ставовима изреке, што је тужила дужна да призна и да туженима дозволи несметан пролаз овим службеним путем. Ставом четвртим изреке, тужила је обавезана да туженима накнади трошкове поступка од 1.298.350,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1841/20 од 04.06.2021. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Пресуђено је тако што је ставом другим изреке, одбијен тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да тужени немају право службености пролаза трактором, комбајном, колима и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., власништво тужиле и да се наложи туженима да престану са било каквим пролажењем преко наведене парцеле. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да тужени имају право службеног пролаза колима, тракторима, комбајном и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., својина тужиле, службеним путем ширине 3,5 м који се простире целом дужином исте и то крајњом јужном страном ове парцеле, ради уласка у своје парцеле (ближе наведене у овом ставу изреке), што би тужила била дужна да призна и да туженима дозволи несметан пролаз овим службеним путем. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим су тужени тражили да се конституише службени пролаз колима, тракторима, комбајном и пешице преко кат.парц. бр. .. КО ..., која је својина тужиле у ширини од 3,5 м, који иде целом дужином исте и то крајњом јужном страном ове парцеле, ради уласка у своје парцеле (ближе наведене у овом ставу изреке), што би тужила била дужна да призна и да туженима дозволи несметан пролаз овим службеним путем. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени-противтужиоци су благовремено изјавили ревизију у односу на одбијајуће делове њиховог противтужбеног захтева, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), па је нашао да је ревизија тужених делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне

примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побиијана одлука, тужила је у време подношења тужбе била власник кп.бр. .. КО ..., коју је наследила од оца пок. ЕЕ (који је преминуо 2002. године). Тужилин отац је обрађивао ову парцелу и није дозвољавао туженима да пролазе преко његове парцеле, али су они то чинили повремено упркос његовом противљењу. Тужени ББ поднео је тужбу против ЕЕ, ради службености пролаза. Поступак је прекинут због смрти тужилиног оца, а наведени списи су уништени у складу са Судским пословником. Након смрти оца, тужила предметну парцелу није обрађивала, повремено је обилазила, а тужени су пролазили наведеном парцелом с обзиром да ту никог није било. Тужила као продавац и ЖЖ и ЗЗ као купци, закључили су уговор о купопродаји непокретности који је оверен пред јавним бележником 10.09.2015. године, али је тужила и даље према листу непокретности уписана као власник. Утврђено је да су тужени власници и то: ББ на кат.парц бр. .. и .., ВВ на кат.парц. бр. ..., ГГ на кат.парц бр. .. и .., ДД на кат.парц бр. ..., ЂЂ на кат.парц бр. ..., а тужени ВВ је власник кат.парц. бр. .. (у тужбеном и противтужбеном захтеву погрешно се наводи кат.парц. бр. ..), све КО Тужени ББ је пре 15-16 година продао део своје кат.парц. бр. .. и формиран је пут који је уписан као кат.парц. бр. ..., који користе и остали тужени.

После расправе одржане пред другостепеним судом у смислу члана 383. став 3. и 4. ЗПП ради правилног утврђивања чињеничног стања, на којој је поновљено извођење доказа читањем свих писмена у списима и записника са расправа, између осталог, налаза и допунског налаза и мишљења вештака геодетске струке са скицом увиђаја којима је идентификован пут за који се тражи конституисање службености пролаза и у којима је наведено да тужени да би дошли до пута на кат.парц. бр. .. морају да прођу кроз тужилину парцелу, као и налаза и допунског налаза и мишљења вештака пољопривредне струке (у коме је наведено да на првој траси пута - кат.парц. бр. .. нема усева, да се на парцели налази матични засад подлоге јабуке, да би штета на наведеној траси пута била 25.200,00 динара, док би на другој траси пута била 75.206,00 динара, која траса је дужа и удаљенија од предметног пута, да се пролази кроз већи број парцела лица која нису учесници овог поступка и њихове парцеле су обрађене, као и да поједини тужени тим путем не би могли да дођу до својих парцела), те извођењем доказа пред другостепеним судом саслушањем тужиле и тужених ББ и ВВ, који су саслушани у својству парничних странака; другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и одбио тужбени и противтужбене захтеве применом одредби чланова 54. став 1. и 58. став 2. Закона о основама својинскоправних односа (ЗОСПО). Одлучујући о противтужбеном захтеву тужених другостепени суд је закључио да тужени нису стекли право стварне службености преко предметне парцеле одржајем, с обзиром на чињенице да се отац тужиле противио проласку тужених преко његове парцеле, а да су они пролазили спорном трасом тек након његове смрти од 2002. године. У погледу противтужбеног захтева за конституисање права службености пролаза, оценио је да тужени у смислу правила о терету доказивања нису пружили доказе да је тај пролаз најпогоднији, уз додатну аргументацију да у случају да се стварна службеност пута простире преко више послужних парцела, без обзира што неко од власника тих парцела не спори да се преко његове парцеле конституише службеност, да је због начела рестрикције права службености потребно обухватити све власнике послужних

парцела, што у конкретном случају није учињено. Те да тужени постављеним противтужбеним захтевом нису прецизно и јасно одредили трасу пута, правац пролаза, тачне мере и границе на којима се тражи утврђење права службености пролаза, као и начин коришћења пролаза, због чега се нису стекли услови за конституисање службености.

По оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије тужених-противтужилаца којима се указује на погрешну примену материјалног права у делу одлуке о конституисању права службености пролаза.

Одредбом члана 50. став 1. Закона о основама својинскоправних односа („Службени лист СФЈР“, бр. 6/80, 36/90, „Сл. лист СРЈ“, број 29/96 и „Сл. Гласник РС“, број 115/05) прописано је да се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро. Чланом 53. став 1. истог закона прописано је да одлуком суда или другог државног органа стварна службеност установљава се када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућег коришћења послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом. Док је одредбом члана 54. тог закона прописано да се стварна службеност стиче одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година а власник послужног добра се томе није противио (став 1), стварна службеност се не може стећи одржајем ако је вршена злоупотребом поверења власника или држаоца послужног добра, силом, преваром или ако је службеност уступљена до опозива (став 2).

Сагласно наведеном, конституисање права стварне службености пролаза дозвољено је само изузетно, када се повласно добро на други начин или без несразмерно великих трошкова не може користити. Наиме, право службености уопште, а и право службености пролаза, представља оптерећење и ограничење права својине власника послужног добра, па се према начелу рестрикције код заснивања и вршења права службености полази од неопходних потреба за коришћење повласног добра.

У конкретном случају, тужилца је власник кп.бр. .. КО ..., коју је наследила од оца пок. ЕЕ (који је преминуо 2002. године), а тужени су власници и то: ББ на кат.парц бр. ... и ..., ВВ на кат.парц. бр. ..., ГГ на кат.парц бр. .. и ..., ДД на кат.парц бр. ..., ЂЂ на кат.парц бр. ..., а тужени ВВ је власник кат.парц. бр. .. (у тужбеном и противтужбеном захтеву погрешно се наводи кат.парц. бр. ..), све КО Тужени ББ био је власник кат.парц. бр. ..., да је продао део наведене парцеле и формиран је пут који је уписан као кат.парц. бр. ..., који користе и остали тужени. Имајући у виду наведено, основани су наводи ревизије тужених којима се указује да из налаза и мишљења вештака геометра и пољопривредне струке произилази да је пут који пролази преко наведене парцеле и за који тужени траже да се конституише право службености пролаза најпогоднији, односно да је знатно краћи од друге трасе пута, будући да пролази само преко парцеле на којој је тужилца уписана као власник, док друга траса пута пролази преко парцела више власника. По оцени Врховног касационог суда наведеном стварном службеношћу послужно добро (кат.парц. бр. ..) неће бити оптерећено у већој мери у смислу начела рестрикције као једне од основних карактеристика права стварне службености из члана 50. став 1. ЗОСПО, те је стога погрешно становиште другостепеног суда да је у конкретном случају вештак саобраћајне струке требало да оцени који пролаз би био најпогоднији за улаз у парцеле тужених.

С обзиром да је утврђено да део кат.парц. бр. .. као послужно добро представља некатегорисани пут, то супротно становишту другостепеног суда постављени противтужбени захтев садржи довољну идентификацију пута као послужног добра (на начин ближе одређен у изреци). Такође, супротно становишту другостепеног суда тужени нису морали да противтужбом обухвате све власнике послужних парцела односно целу трасу службености пролаза до својих парцела, будући да су захтевом тражили да се конституише право службености на парцели на којој је тужилца уписана као власник, те да би се питање нужног супарничарства могло поставити само у случају да је на послужном добру тужилца сувласник, а да су на повласним добрима тужени сувласници (што у конкретној ситуацији није случај).

На основу изнетог, применом члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Међутим, нису основани наводи ревизије да су стекли право службености пролаза на предметној парцели путем одржаја. Наиме, с обзиром на утврђену чињеницу да отац тужилце који је обрађивао ову парцелу и није дозвољавао туженима да пролазе преко његове парцеле, а што су они чинили повремено упркос његовом противљењу, да након његове смрти 2002. године, тужилца предметну парцелу није обрађивала, да су тужени пролазили преко наведене парцеле када ту никог није било. Зато је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак другостепеног суда да су тужени вршили право проласка преко тужилине парцеле злоупотребом поверења власника због чега нису могли стећи право службености пролаза парцелом која представља послужно добро на основу одржаја. Стога је правилно одлучио другостепени суд када је одбио противтужбени захтев тужених да се утврди да имају право службеног пролаза.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужени су успели у поступку по ревизији, па им на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка сразмерно оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова и то: за састав одговора на тужбу и противтужбу од стране адвоката износ од по 18.000,00 динара, заступања на седамнаест одржаних рочишта износ од по 22.500,00 динара, састава жалбе од 36.000,00 динара, ревизије износ од 54.000,00 динара и заступања на три одржана рочишта на расправи пред другостепеним судом укупно 45.000,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката важећој у тренутку предузетих радњи (увећана за 50% за свако наредно заступано лице). Туженима су признати и трошкови на име судских такси за: одговор на тужбу 2.950,00 динара, противтужбу и првостепену одлуку по 3.900,00 динара за жалбу и другостепену одлуку по 3.800,00 динара и ревизију 11.700,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић